

Модуль 1

Об'єкт і предмет синтаксису. Синтаксема. Словосполучення

ОРІЄНТОВНИЙ ОБСЯГ ЗАВДАНЬ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ (30 балів)

1. *Контрольний диктант (5 б.).*
2. *Синтаксемний розбір речення (5 б.).*
3. *Синтаксичний розбір словосполучення (10 б.).*
4. Конспектування теоретичного матеріалу (3 б.):
  - Зв'язок синтаксису з іншими розділами мовознавства.
  - Словосполучення і слово (порівняльна характеристика).
  - Словосполучення і просте речення (порівняльна характеристика).
5. *Теоретична контрольна робота (5 б.).*
6. *Ведення зошита (2 б.).*

ПИТАННЯ ДО ТЕОРЕТИЧНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. У чому полягає сутність синтаксису як науки і як синтаксичної будови мови?
2. Розкрийте погляди мовознавців на об'єкт синтаксису.
3. Чому речення є центральною синтаксичною одиницею, а словосполучення і мінімальна синтаксична одиниця підпорядкована йому?
4. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність логіко-граматичного напрямку в синтаксисі.
5. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність психолого-граматичного напрямку в синтаксисі.
6. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність формально-граматичного (традиційного) напрямку.
7. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність структурного напрямку?
8. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність семантико-синтаксичного напрямку?
9. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність функціонально-комунікативного синтаксису?
10. Назвіть аспекти вивчення синтаксису. У чому сутність прагматичного і стилістичного синтаксису?
11. Назвіть основні одиниці синтаксису. Схарактеризуйте синтаксеми як синтаксичну одиницю.

12. Назвіть основні одиниці синтаксису. Схарактеризуйте словосполучення як синтаксичну одиницю.

13. Назвіть основні одиниці синтаксису. Схарактеризуйте просте речення як синтаксичну одиницю.

14. Назвіть основні одиниці синтаксису. Схарактеризуйте складне речення як синтаксичну одиницю.

15. Назвіть основні одиниці синтаксису. Схарактеризуйте надфразну єдність як синтаксичну одиницю.

16. Назвіть типи синтаксичного зв'язку в межах словосполучення. Схарактеризуйте узгодження між компонентами словосполучення.

17. Назвіть типи синтаксичного зв'язку в межах словосполучення. Схарактеризуйте кореляцію між компонентами словосполучення.

18. Назвіть типи синтаксичного зв'язку в межах словосполучення. Схарактеризуйте керування.

19. Назвіть типи синтаксичного зв'язку в межах словосполучення. Схарактеризуйте відмінкове прилягання.

20. Назвіть типи синтаксичного зв'язку в межах словосполучення. Схарактеризуйте власне прилягання.

21. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого речення. Схарактеризуйте предикативний зв'язок і його типи.

22. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого речення. Схарактеризуйте детермінантний зв'язок.

23. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого речення. Схарактеризуйте напівпредикативний зв'язок.

24. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого речення. Схарактеризуйте подвійний зв'язок (тяжіння).

25. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого речення. Схарактеризуйте опосередкований зв'язок.

26. Назвіть типи синтаксичного зв'язку на рівні простого речення. Схарактеризуйте сурядний зв'язок у простому ускладненому та складному реченні.

27. Схарактеризуйте типи синтаксичного зв'язку на рівні складного речення.

28. Схарактеризуйте синтаксичні зв'язки на рівні надфразної єдності.

29. Поняття категорії валентності в семантичному синтаксисі.

30. Наведіть визначення синтаксичного зв'язку та семантико-синтаксичних відношень.

31. Синтаксема як першоелемент різних синтаксичних побудов.

32. Диференційні ознаки мінімальних семантико-синтаксичних одиниць.

33. Елементарні та неелементарні синтаксичні одиниці.
34. Типологія предикатних синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично елементарному реченні.
35. Типологія субстанційних (іменникових) синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично елементарному реченні.
36. Типологія часових синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
37. Типологія причинових синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
38. Типологія умовних і допустових синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
39. Типологія цільових синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
40. Типологія синтаксем із характеризувальним значенням і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
41. Типологія синтаксем із порівняльно-асоціативним значенням і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
42. Типологія синтаксеми із зіставно-виокремлювальним значенням і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
43. Типологія атрибутивних синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
44. Типологія апозитивних синтаксем і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
45. Типологія синтаксем із кількісним значенням і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
46. Типологія модальних синтаксем (вставних компонентів) і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
47. Типологія модальних синтаксем (вставлених компонентів) і їх морфологічні вияви у простому семантично неелементарному реченні.
48. Визначення словосполучення. Основні підходи до вивчення словосполучення.
49. Поділ словосполучень за будовою.
50. Типи підрядних словосполучень за морфологічним вираженням головного слова.
51. Типи підрядних словосполучень за граматичним значенням (семантико-синтаксичними відношеннями).
52. Засоби синтаксичного зв'язку між компонентами словосполучення.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Конспект теоретичних питань:

1. Зв'язок синтаксису з іншими розділами мовознавства.
2. Словосполучення і слово (порівняльна характеристика).
3. Словосполучення і просте речення (порівняльна характеристика).

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ

К а р т к а № 1

1. Виокремити різнотипні синтаксичні одиниці з наведеного ілюстративного матеріалу, схарактеризуйте їх:

Приписи етикету з'явилися в глибоку давнину як розумні форми спілкування людей. Та й досі істинним є твердження: якщо люди перестануть чинити за правилами, вони втратять людську подобу. Цих правил, вироблених багатьма поколіннями, надзвичайно багато (О. Корніяка).

2. Розібрати за схемою такі словосполучення:

залишитися наодинці із совістю; розв'язати актуальну проблему.

К а р т к а № 2

1. Виокремити різнотипні синтаксичні одиниці з наведеного ілюстративного матеріалу, схарактеризуйте їх:

У кожного народу свої правила й традиції, зумовлені національною історією, психологією, політичним устроєм країни. Вони позначаються на особистісній манері поведінки. Попри це законодавці норм етикету – англійці – запевняють: справжня ввічливість усюди однакова, й гарні манери породжуються здоровим глуздом і добросердністю (О.Корніяка).

2. Розібрати за схемою такі словосполучення:

слухати класичну музику; побудувати будинок із дерева.

К а р т к а № 3

1. Виокремити різнотипні синтаксичні одиниці з наведеного ілюстративного матеріалу, схарактеризуйте їх:

Мова – це хоронителька історичної пам'яті народу. Позбавити мови – означає позбавити народ минулого, а тим самим і майбутнього. Народ без пам'яті манкуртизується, перетворюється на населення – безетнічну, безнаціональну біомасу, якою легко маніпулювати (Я. Радевич-Винницький, В. Іванишин).

2. Розібрати за схемою такі словосполучення:

випити кави по-турецьки; продати будинок батька.

К а р т к а № 4

1. Виокремити різнотипні синтаксичні одиниці з наведеного ілюстративного матеріалу, схарактеризуйте їх:

Мова – не просто супутниця народу на його історичних шляхах. Вона – активна, діяльна сила, від якої значною мірою залежить вибір цих шляхів та успішне просування ними. Вона забезпечує часову тяглість і безперервність життя, збереження органічності й оригінальності світосприймання етносу при зміні його історичних форм (Я. Радевич-Винницький, В. Іванишин).

2. Розібрати за схемою такі словосполучення:

виконати розпорядження директора; поїхати далеко від дому.

К а р т к а № 5

1. Виокремити різнотипні синтаксичні одиниці з наведеного ілюстративного матеріалу, схарактеризуйте їх:

Сьогодні українська фінансово-економічна думка, дедалі природніше вписуючись у світові інтеграційні процеси, потрапляє й під англомовні термінологічні впливи, запозичуючи (інколи досить механічно й недоцільно) разом із відповідними поняттями та категоріями їхню словесну форму і входячи, як раніше в російськомовне, так тепер в англомовне поле залежності (В. Пілецький).

2. Розібрати за схемою такі словосполучення:

із натхненням співати пісню; шкодую за втраченим шансом.